

nösen a vastagsági növedékgörbét jellemzi egy lassú kezdeti növekedési erély. Önként adódik a további kérdés: vajon ez a növekedésmenet a fűzek jellemzője, vagy az gazdálkodási okokra vezethető vissza? Erre nézve későbbi vizsgálataimtól kívánok választ kapni.

A levezetett és bemutatott eredményeket az alábbiakban foglalhatjuk össze:

1. Megállapítottam az alsódunaártéri fűzállományok magassági szórásmezéjét az életkor függvényében. A szórásmező felső, illetve alsó határvonalát az átszámított biológiai felsőmagasság szerint határoztam meg.

2. A termőhely értékeléséhez 6 fatermési osztály alakítását javasolom.

3. A felsőmagasság és az átmérő függvényében összefüggéseket vezettem le. Ennek segítségével meghatároztam a vastagság alakulását az életkor függvényében.

4. Az alsódunaártéri fűzállományok növekedésének bemutatására megszerkesztettem a magassági és vastagsági növedékgörbéket. A növedékgörbék az üzemtervekben rögzített gazdálkodás jellemzői.

Vizsgálataimmal a fűzállományok összehasonlító termőhelykutatásához kívántam megfelelő termőhelyértékelő adatokat adni. A levezetett eredmények alapul szolgálhatnak ezen túlmenően a fűzállományok faterméstani vizsgálatának folytatásához, segítségül szolgálhatnak a fűzek korszerű állománynevelési eljárásainak kidolgozásában, azok kiindulási alapjai lehetnek a gyakorlat számára jól hasznosítható fatermési táblák szerkesztésének.

A gönyüi óriásnyár nyesési kísérlet néhány tapasztalata

SZODFRIDT ISTVÁN

A nyesések módjának, idejének, mértékének meghatározására nézve számos külföldi és hazai szaktanulmányban találunk adatokat. Ezek erősen ellentmondó előírásokat javasolnak, minden bizonnyal az eltérő termőhelyi adottságok miatt. Szabatos nyesési kísérleteket hazai nyárasokban *Koltay György* végzett s a helyes módszert szakközönségünk elsősorban az ő nyeséssel foglalkozó közleményeiből ismerheti meg. Az utóbbi időben azonban több új nemesnyár fajta is erősen elterjedt erdőgazdaságunkban, másrészt pedig a nyesések termőhelyek szerint eltérő megoldása szükségessé tette, hogy újabb, szabatos kísérleteket állítsunk be. Ezek a kísérletek nemcsak a nyesés idejének, mértékének helyes megválasztását kívánják tisztázni, de az ágak vastagodására, sebhelyek begyógyulására nézve is adatokkal szolgálnak. Célszerűnek látszik a nyesések technológiáját külön a zárt állományokra (már amennyire nyárasok esetében zártaságról beszélni lehet) és fasorokra, előhasználati és mezőgazdasági köztessel együttesen telepített, tehát szabad állású, legkisebb mértékben sem záródott állományokra külön-külön kidolgozni. E tanulmány ilyen irányú ismereteinket kívánja adatokkal gazdagítani. Jóllehet ezek csupán részeredmények, a gyakorlati élet minden bizonnyal használni tudja őket.

Kísérletező munkánkat Gönyűn, a kisalföldi homokon indítottuk el. A kísérleti területén 4 éves óriásnyár állomány áll, 5×10 m-es hálózatban. Alatta kocsányostölgy főállomány van.

Minden harmadik sor nyár után egy sor akác következik.

A kísérleteket tavaly tavasszal kezdtük meg. Egyszeres ismétléssel, soronként egy-egy variációban mintegy 30 fán, különböző mértékű nyeséseket végeztünk, mégpedig az egész törzsmagasság alsó $\frac{1}{4}$ -én, alsó $\frac{1}{3}$ -án, alsó felén nyestük le az ágakat. Megpróbáltunk olyan módszert is alkalmazni, amelynek során a törzs alsó részén az erősen vastag, rosszindulatúnak nevezhető ágakat nyestük le. Ellenőrzésképpen természetesen nyesetlen sorokat is meghagytunk. Mindezen műveleteket április hó közepén végeztük el. A beforradás idejének megállapítása céljából több soron a törzsek alsó $\frac{1}{4}$ -én átlagosan havonta végeztünk nyeséseket. Pontosabb eredmények nyerése érdekében a különböző mértékben nyesett fák 5—5 egyedén az ágak vastagodását is figyelemmel kísértük úgy, hogy tavasszal és ősszel, október közepén lemértük a tövastagságukat. A tö vastagságát általában az ágpárna felett, a törzstől mintegy 1 cm távolságra határoztuk meg. A méréseket mm-pontossággal, tolómérce segítségével végeztük el. A nyert eredményeket az alábbiakban ismertetem:

A különböző mértékben nyesett fák törzsvastagodása

A nyesés mértékére nézve általában az a felfogás uralkodik — *Koltay* nyomán — hogy a nyárok első évtizedében a törzsek alsó $\frac{1}{3}$ -a legyen ágmentes. Ez a mérték főként akkor ajánlható, ha a nyeséseket nem évente, hanem viszonylag ritkább időközökben, 2—3 évenként végezzük. A különböző mértékben nyesett törzsek vastagodását mutató adatok (1. sz. táblázat) ennek a helyességét bizonyítják.

Különböző mértékben nyesett fák törzseinek vastagodása

1. táblázat

	Átlagos körlapterület		Átlagos átmérő		Átmérő növekedése	
	tavaszi	ősz	tavaszi	ősz	cm	%
	m ²		cm			
Nyesetlen fák	0,00673	0,01401	9,3	13,4	4,1	44,0
Törzsmagasság $\frac{1}{4}$ -éig nyesett fák ...	0,00704	0,01378	9,5	13,3	3,8	40,0
Törzsmagasság $\frac{1}{3}$ -áig nyesett fák ...	0,00633	0,01262	9,0	12,7	3,7	41,2
Törzsmagasság $\frac{1}{2}$ -éig nyesett fák ...	0,00760	0,01386	9,8	13,3	3,5	35,7
Vastag ágaktól megfosztott fák	0,00587	0,01202	8,7	12,4	3,7	44,2

A nyesetlen fák vastagodásához teljesen hasonló mértékű a csak vastag ágaktól megfosztott fák vastagodása. Valamivel kisebb mértékben gyarapodtak az $\frac{1}{4}$ -ig és $\frac{1}{3}$ -ig nyesett fák, ugrásszerű visszaesés a törzsek feléig felnyesett fákon jelentkezik. Mindez természetes is, hisz az ágak a levélzetnek, s ezzel együtt az asszimilációs felületnek hordozói, s ezért túlzott mértékű eltávolításuk már növedékvesztéssel jár. Az egyszeri nyeséssel eltávolítható ágak mértéke tehát — az adatok szerint — nem haladhatja meg a törzsek alsó harmadát. Nem a növedékvesztés azonban a legfőbb kár, amit a túlzott nyeséssel okozunk, hiszen a nem egészen 9%-os átmérőcsökkenés még önmagában nem lenne jelentős. Sokkal nagyobb a minőségi romlás. Erről majd a későbbiekben lesz szó.

Ágak vastagodása

Az ágak vastagodásának ismerete fontos a nyesési munkák ütemezése szempontjából. Az ágak levágása során általában azt az elvet szoktuk érvényesíteni, hogy a keletkező sebhely csak olyan nagy legyen, amekkorát a fa még az évben be tud forrni. Ennek a nagysága szerzők szerint eléggé eltérő. Amíg *Vadas* általánosságban 6—8 cm-es ágak levágását jónak mondja, *Roth* csupán 2 cm-ben látja a felső határt. *Jablánczy* nyáras esetében a 3 cm ágvastagságot tartja még elfogadhatónak, ugyanakkor *Koltay* felső határnak a 3—5 cm-t teszi. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a beforrás, a sebhely elnövése igen erős függvénye a termőhelynek. Nagyobb vitalitású egyedek nagyobb sebeket is könnyen beforrnak, míg gyengébb termőhelyeken a kisebb sebhelyek is nehezen hegednek be. Leghelyesebb, ha *Koltay* véleményét tesszük magunkévá. Az ágvastagság azonban a sebhelyre vonatkozó méretekkel nem egyezik. Ha ugyanis a törzs mentén, annak tengelyével párhuzamosan nyessük le az ágakat, akkor a keletkezett sebhely rendszerint ellipszis alakú abban az esetben, ha az ágak nem merőlegesek a törzstengelyre, hanem hegyes szöggel csatlakoznak hozzá.

Méréseink szerint a sebhely általában mintegy másfél-két centiméterrel szélesebb vagy hosszabb, mint az ágvastagság volt. Ha most *Koltay* által felső határként megjelölt 3—5 cm-t veszünk alapul, akkor ez 5—7 cm-es sebhelyet jelent. Ezért célszerűbb, ha a nyeséseket már előbb megkezdjük, mielőtt a nyesésre kerülő ágak a felső vastagsági határ közelébe érnek.

Ami az ágak vastagsági növekedését illeti, ez szoros összhangban áll a termőhellyel, a hálózattal, az ágak elhelyezkedésével. Utóbbira nézve a tapasztalatok azt mutatják, hogy ugyanazon vastag ágak a korona felső részén erőteljesebben vastagodnak, mint a korona alsó felében elhelyezkedők. A nyesetlen fák esetében ugyanazon vastagságú ágak általában 2—3 mm-rel nagyobb vastagodást mutattak a koronához közeli részen, mint a korona alján elhelyezkedők. Ez a jelenség a kedvezőbb fényellátottságra utal. A gönyűi, szabadállásban álló fák ágainak vastagodására nézve az átlagos adatokat a 2. sz. táblázatban találjuk meg.

2. táblázat

Különböző vastagságú egyéves ágak vastagodása cm-ben

Ágvastagsági fokozatok	0,5— 0,9	1,0— 1,4	1,5— 1,9	2,0— 2,4	2,5— 2,9	3,0—
	cm					
Nyesetlen fák maximum	0,4	0,8	1,1	0,8	0,9	
átlag	0,1	0,3	0,6	0,6	0,6	
minimum	0,0	0,0	0,1	0,3	0,5	
Törzsmagasság 1/4-éig nyesett fák	0,1	0,4	0,6	0,6	0,8	0,8
Törzsmagasság 1/3-áig nyesett fák	0,2	0,4	0,7	0,7	0,7	0,9
Törzsmagasság 1/2-éig nyesett fák	0,2	0,4	0,6	0,9		
Vastag ágaktól megfosztott fák	0,2	0,4	0,7	0,7	0,7	0,8

A táblázat adataiból látható, hogy a kifejlett koronában levő vékony ágak alig gyarapodnak valamit, nyilvánvalóan a nagyfokú konkurrencia miatt. A legkisebb a gyarapodás az ágakkal legjobban megrakott nyesetlen fákon. A

különböző mértékű nyesések hatása viszont a visszamaradó ágakon erőteljesebb vastagodást eredményezett. A nyesetlen fák vastagodási adatainál feltüntettem azokat a szélső értékeket, amelyek általában várhatók. Ha a nyesések szempontjából kedvezőtlen vastagodásokkal akarunk számolni, akkor a felső szélsőségeket kell figyelembe vennünk.

A vastagodási adatokból láthatjuk, hogy 3 éves korban a szabadállású óriásnyáron jelentkező legvastagabb ágak töátmérője évenként mintegy 1 cm-rel emelkedik. Ilyenformán a nyesések még legalább 2 évig halaszthatók lennének, mert a veszélyes vastagságot a szóbanforgó ágak csak akkor érik el. Ha viszont a nyeséseket akkor akarnánk elvégezni, amikor az már elkerülhetetlenül szükséges, akkor hirtelen túl sok ágat — darabszám szerint több mint az ágak felét, az asszimiláló levélfelület szerint még többet — kellene levágunk. *Helyesebb tehát a korábbi — 3 éves korban kezdődő — évenkénti, tehát gyakran végzett belenyúlás.* Zárt állományokban ez a kezdési határidő még legalább 1 évvel kitolható. Példaképp a tőszegi, Tisza hullámterében létesített 3 éves óriásnyárasban végzett mérések eredményeire hivatkozom, ahol — nyárművelés számára elsőrangú termőhelyen — a 3 éves, 2×2 m-es hálózatban telepített óriásnyáron csupán elvétve találtunk olyan ágat, amelynek tövastagsága a 2 cm-t elérte volna. *Az eltérő termőhelyekre, hálózatra tekintettel helyesebb, ha az évek száma helyett inkább ágvastagságot jelölünk meg a nyelési munkálatok megkezdésének idejéül. Eszerint a nyeséseket akkor kezdjük meg, amikor az ágak közül néhány már elérte a 3 cm vastagságot.* Óriásnyáras számára kedvezőbb termőhelyen és szabadállásban sem számolhatunk 1,5 cm-nél nagyobb vastagodással, tehát 2 év is rendelkezésünkre áll a veszélyes ágak fokozatos eltávolítására.

Az ágak vastagsága — mint már fentebb említettem — igen nagy mértékben a termőhelyi tényezők függvénye. A nyáras és a termőhelyi tényezők összefüggése jól lemérhető a mellmagassági átmérő gyarapodásán is. Ezért ha a termőhelyi, hálózati és egyéb tényezőket ki akarjuk kapcsolni az ágvastagodások vizsgálatából, akkor leghelyesebb, ha a különböző átmérők vastagodását a mellmagassági átmérő növekedésének ‰-ában fejezzük ki. A korábban kialakított ágvastagság szerint összeállított csoportok ilyen arányú adatait a 3. számú táblázat tünteti fel. Az arányszám használhatóságának megállapítására további vizsgálatok szükségesek.

3. táblázat

Ágak vastagodása a mellmagassági átmérő vastagodásának százalékában kifejezve

Vastagodási fokozatok	0,5— 0,9	1,0— 1,4	1,5— 1,9	2,0— 2,4	2,5— 2,9	3,0—
	‰					
Nyesetlen fák	2	7	15	15	15	
Törzsmagasság 1/4-éig nyesett fák	3	11	16	16	21	
Törzsmagasság 1/3-áig nyesett fák	5	11	19	19	19	24
Törzsmagasság 1/2-éig nyesett fák	6	11	17	26		
Vastag ágaktól megfosztott fák	5	11	19	19	19	22

Az ágnyesés időszaka

Az ágnyesések idejére vonatkozólag is teljesen eltérőek a vélemények. Az olasz szerzők egy része (*Carbona, Gambi, Fregoni*) a nyári nyesést ajánlják, másrészüik (*Lavezzini és Piccarolo*) a télvégi vagy tavaszi lebonyolítás mellett szállnak síkra. *Pourtet* a tél végén látja jónak ezt a munkát elvégezni. *Secawin* pedig a nyesés időszakául a tavasz elejét, a vegetációs pihenés időszakát látja alkalmasnak. Erre a következtetésre azonban nem annyira fiziológiai, mint inkább munkaszervezési okok miatt jut. Szerinte ilyenkor kedvezőbb a munkaerőhelyzet, az ágak kialakulása is jobban látható, a meleg, a szűnyog nem zavarja a munka elvégzését.

Hazai szerzők közül *Koltay* a „Nyárfa” c. könyvében a nyáron végzett zöldnyesések mellett dönt, de későbbi, idevágó munkáiban már ő is inkább a télvégi, tavaszi időszakot, — júniust is beleértve — javasolja. *Kopecky* a java nedvkeringés közben végzett nyesést látja jónak és a munka elvégzésének idejéül elsősorban a június és július hónapokat javasolja.

1—4. ábra. Májusban, júniusban, júliusban és szeptemberben nyesett ághelyek

Saját vizsgálatainkat úgy állítottuk be, hogy az első nyeséseket április elején, majd a későbbiek április közepén, május közepén, június közepén, július végén, majd szeptember elején végezhesük. A helyes időszak meghatározását a sebhelyek beforradása dönti el. Az első időszakban, de még a május közepén készült sebhelyek is az év őszére kifogástalanul beforrtak. A levágott legvastagabb ágak sem haladták meg azonban a 4-cm-es vastagságot. A júniusi nyesés eredményei már nem egyöntetűek. A vékonyabb, legfeljebb 2 cm vastag ágak az előbbiekhöz hasonlóan szépen beforrtak. Az ennél vastagabbak beforradása azonban már nem teljes. A képződött heg szélei között még mintegy $\frac{1}{2}$ —1 cm-es rés látható. A júliusi nyesés sebhelyein a hegeképződés megindult, de mindössze $\frac{1}{2}$ cm vastagságig haladt. A többi rész beforratlan maradt, elszürkült és elég gyakoriak a sebhelyeken a rovarrágások is.

A korábban nyesett fák ághelyein rovarrágást nem észleltünk. A szeptember eleji nyesés esetén a sebpara képződése meg sem kezdődött, beforradásnak még csak megindulásáról sem lehet beszélni.

A leghelyesebb nyesési időszak tehát a koratavas. A munka befejezésének végső határideje: május vége. Koltay a tolnaszigeti nyesési kísérleteken még júniusban is igen jó beforradást észlelt. A gönyüi termőhely a tolnaszigetnél lényegesen gyengébb minőségű a nyárfatermesztés szempontjából. Mind-ebből az a tanulság, hogy *ártéri, optimális termőhelyeken valamivel később is jó eredményt érhetünk el.* Nyáarak részére kevésbé alkalmas, csak rövid vágáskorig fenntartható állomány termőhelyén célszerűbb a nyesést minél korábban elvégezni.

A nyesés módszere

A nyesés módszerére nézve többféle elképzelés uralkodik nálunk. Leggyakoribb a ritkább időközökben, erőteljesebb nyesés. Az időköz három, esetleg két év szokott lenni, a nyesés alulról indul és a törzs bizonyos hányadán minden egyes ágat eltávolít. Az ilyen gyakorlat ellen Kopecky emelte fel szavát, és évenkénti beavatkozást sürgetett olymódon, hogy minden alkalommal egy ágörv felét javasolta levágni. Ezekről, a belenyúlás erélyében különböző módszerektől gyökeresen különbözik az az elképzelés, amely az olyan ágak eltávolítására irányul, amelyek túlzott vastagsági növekedéssel a jó minőségű törzs kialakítását veszélyeztetik. Az ilyen ágakat — függetlenül a törzsről való elhelyezkedéstől, a fák korától vagy átmérőjétől — időnként eltávolítják. A visszamaradó vékonyabb ágak biztosítják a fa kellő asszimiláló lehetőségét, a göcsök pedig jól beforrva a fa minőségét nem veszélyeztetik.

A gönyüi kísérleti területen mindhárom elképzelést kipróbáltuk, de a második esetben — egy éve indított kísérlet sor lévén — még nem tudunk eredményről beszámolni.

A törzs alsó részének teljes lenyesése jónak bizonyult akkor, amikor az ágak eltávolítása nem haladta meg a törzs alsó harmadát. Tekintettel azonban arra, hogy a fák még mindig teljes szabadállásban vannak, jóformán minden ághelyről kiindulólág egy-egy fattyúhajtás nőtt ki. Azokon az egyedeken, amelyekről ezeket a fattyúhajtásokat eltávolítottuk, az ághelyek körül további erős alvórügy kipattanást figyelhettünk meg. Ez a körülmény szabad állású fák esetében azt a tanulságot adja, hogy helyesebb a nagyon óvatos nyesés. Ez esetben ugyanis a korona a levágott néhány ág helyére még árnyékot szór, s az alvórügyek kifejlődésére, előbújására kisebb a lehetőség.

Kedvezőbb volt a helyzet, ha csak a vastagabb ágakat nyestük le. Ezek helyén csupán az esetben bújott elő fattyúhajtás, ha a lenyesett ág nagyobb, szabaddá vált törzsrészen helyezkedett el olymódon a kelleténél több fény érte. Ahol az árnyékolás elég jelentős volt, ott az alvórügyek egyáltalán nem jelentkeztek. A törzs kigatyásodása és ezáltal műszaki minősége szempontjából a háromféle módszer közül az utóbbi látszik a legjobbnak. Legjobb azért is, mert a sebhelyeket élő ágak veszik körül, s ez a beforradást könnyebbé teszi. Bizonyoságul azokat a törzseket emlitem meg, amelyeket a törzs feléig felnyestünk. Itt az élő ágak közelében nyesett ágak sebei még elég jól beforrtak, de lejjebb, mennél mélyebben helyezkedtek el a törzsről, annál rosszabb volt a sebpara képződése.

Ami a különböző magasságig végzett nyeséseket illeti, általában azt mondhatjuk, hogy mennél óvatosabb a nyesés, annál vastagabb ágakat lehet lenyesni. Bizonyítékkul újra a törzs fele magasságáig nyesett fákat emlitem. A fiziológiai

egyensúlyukban túlzott mértékben megzavart fák még olyan nagyságú sebhelyeket sem voltak képesek jól beforrni, amelyeket a mérsékeltebben nyesettek is könnyen beforrtak.

Mindezekhez még azt is meg kell említenem, hogy az erősen felnyesett fákon a sebhelyek legnagyobb részét rovarok támadták meg és 2—3 cm mély lyukakat fúrtak. A mérsékeltlen nyesett fákon ez nem, vagy csak nagyon elvétve tapasztalható.

A nyesések módszeréről tehát azt mondhatjuk, hogy *szabadállású fák esetében a vastagabb ágak eltávolításának módszere látszik legjobbnak*. Ennek a megoldásnak előnye, hogy *az ágak helyének beforradása biztosabb, az ághelyeken kibújó fattyúhajtások életlehetőségei gyengébbek és gyorsabban, maguktól is elhalnak, a növedékvesztés a legkisebb*.

Korszerű falehúzószerszemet a fakitermelésben

BENEDEK ATTILA — TÓTH FERENC

A gépi fakitermelési munka területén általános célkitűzés a munka termelékenységének növelése. Jelen időszakban ennek egyik gátja az az általánosnak mondható felfogás, hogy a „mindentudó”, nagy teljesítményű gép egyedül is megoldja ezt a problémát. Viszonylag kevesen vetik fel azt a fontos kérdést, hogy a nagy teljesítményű gépek jó kihasználását igen sok esetben csak a gép fejlődésével lépést tartó korszerű kéziszerszámokkal tudjuk érdemlegesen emelni.

A gépesített döntések során gyakran megfigyelhető, hogy állnak a motorfűrészek, mert a döntőmunkások a fennakadt fák levételével bajlódnak. Különösen a szálalásban gyakori a döntendő fák fennakadása és nagy a lehúzásukra fordított energia- és időtöbblet. A fennakadt fák levételéhez rendszeresített csörlőket még abban az esetben sem használják szívesen, ha a fennakadt fa kézi erővel történő lehúzására nem sok remény van. Ilyenkor kezdetleges, balesetveszélyes módon, felesleges erőpazarlással, jelentős idővesztéssel hozzák le a fennakadt fát, vagy csak a sikertelen kísérletezés után szerelik fel a csörlőt. A csörlő azonnali alkalmazásától vonakodnak, mert fel- és leszerelése viszonylag sok időt vesz el a tényleges fadóntási munkától. A csörlő felerősítése köztudomásúan egy rövidebb kötéllel történik, úgy, hogy a drótkötelet a fa körül többször áthurkolják és befűzik. A lehúzás során a felerősített drótkötél rendszerint annyira meghúzódik, hogy a fáról való leoldása nehézkessé válik. Fokozódnak a nehézségek, ha a felerősítés helye közelinek bizonyult. Ilyenkor átállásra, a csörlő le- és újbóli felszerelésére van szükség. E problémákon kívánt segíteni az Erdészeti és Faipari Egyetem erdőhasználati tanszéke, amikor az OEF segítségével francia gyártmányú TIRFOR kötélvonó szerkezetet vásárolt (1. ábra) és annak célszerű alkalmazásával foglalkozott.